

EGYESÜLETI HÍREK

A Híradástechnikai Tudományos Egyesület és a Közlekedéstudományi Egyesület Távközlési Szakosztályai keretében Dr. Borsos Károly 1981. február 4-én nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott „A távközlés fejlesztésének gazdasági indokai és megalapozása” címmel.

Az előadó a magyarországi távbeszélő szolgáltatnak az igényektől, valamint az európai színvonalról való egyre fokozódó elmaradását azzal magyarázza, hogy nálunk nincsenek tisztázva a távbeszélő gazdasági és társadalmi hasznosságának megítélésére vonatkozó módszerek, és nem tudjuk felmérni a szolgáltatás hiányosságaiból származó károkat.

Az előadó szovjet és amerikai gazdasági tanulmányokra támaszkodva kísérletet tett a gazdaságilag megalapozott tervezés lehetőségének bemutatására, javasolva a módszernek hivatalból való tanulmányozását.

A tervezés alapjaként javasolta a „mértékadó telítettség” fogalmának elfogadását. Az előadó ebben különválasztja a népgazdaság hatékony fejlesztésének előfeltételeként kielégítendő közületi igényeket és az elért népgazdasági szint következményeként fellépő lakossági igényeket. A közületi beszélőhelysűrűséget az egyes termelési ágazatok jelenlegi és várható bruttó termelési értéke alapján méretezhetőnek minősítette az előadó.

A közületi és lakástelefonok között jellegükön kívül a létesítési költségekben is lényeges különbség van, ha a közösen használt áramkörti részek beruházási költségeit a kezdeményezett helyi és helyközi forgalmak alapján megosztjuk. Ilyen alapon válnak gazdaságossá a másodlagos kihasználást eredményező lakástelefonok.

Ezen új tervezési szempontok után az előadó ismertette a gazdasági méretezés alapjául elfogadható Huntley-féle törvényt, melynek értelmében a távközlési hálózat eszközértéke és a bruttó bevételek között megközelítően 3:1 aránynak kell lennie.

A bruttó bevétel, illetve a potenciális bevétel számítására L. L. Bowler eljárását ismerteti főbb vonásaiban. A szerző tanulmánya az USA egyes tagországainak gazdaságára vonatkozó input- output analízis alapján megadja a legfontosabb termelési ágakra nézve a szerinte általánosan használható táv-

közlési együtthatókat. Ezek az együtthatók megadják, hogy megfelelő távközlési hálózat esetén egy megtermelt pénzegységre hány % távközlési költség juthat. Ezen az alapon számítható a bevétel lehetséges értéke.

Ezt követően az előadó igazolta, hogy a hálózat, illetve a szolgáltatás jelenlegi helyzetét és a tarifákban levő társadalmi juttatást kifejező korrekciók alkalmazásával a két tervezési tétel a magyar hálózatra érvényesnek tekinthető. E számítások szerint a bruttó bevétel 9—9,2 milliárd Ft lehetett volna 1978 évben, ha a hálózat eszközértéke 17 milliárd Ft helyett 27—30 milliárd Ft lett volna. Az évezredfordulóra a potenciális bevétel a jelenlegi árszinten 21—22 milliárd Ft-ra becsülhető. Ehhez a bevételhez egy olyan hálózat tartozik, mely az igényeket kielégíti mind mennyiségi, mind minőségi szempontokból, továbbá amelynek eszközértéke megközelíti a 65 milliárd Ft-ot. Ettől az értéktől való lényeges eltérés esetén az évi költségek (az elavult részek kiváltása, fejlesztés, üzemeltetés, az eszközértékkel arányos nyereség elvonás, társadalmi juttatás stb.) olyan mértékben megnövekedhetnek, hogy felemésztik a távközlés népgazdasági és társadalmi hasznát vagy annak jelentős részét.

A távközlés népgazdasági hasznosságának becsülésére az előadó a Szovjetunióban kidolgozott azon tanulmányt vette alapul, melynek alapján a Szovjetunió a távközlési hálózata elmaradottságának megszüntetése érdekében több mint egy évtizede évi 8%-os fejlesztés mellett döntött. A tanulmányban közölt értékeket az előadó a hazai viszonyokra becsülte alapján átértékelte és szerinte a távközlés részvétele a bruttó termelési érték létrehozásában 2% helyett 1%-nak vehető jelenleg, távlatilag pedig akkor, amikor az országos automatizált hálózat kiépül 1,6%-ra tehető, ami a 2000. évben mintegy 45—50 milliárd Ft lehet. A társadalmi hasznosság vonalán kiemelte, hogy a kapcsolattartás lehetősége különösen az 1 millió ingázó és az otthonától távol tanuló 400 ezer tanuló esetében csökkentené a veszélyeztetést.